

let berøve Staten deres Tjeneste, men det vil man gjøre. Der er imidlertid en Vanskelighed; det er et af de Punkter, hvor jeg — jeg burde maatte allerede ved hele det foreliggende Afsnit have erkjendt det — til en vis Grad samstemmer med Mindretallet i Folkethinget, nemlig at disse Skoleinspektører, som de her stilles i Løven, ville være meget uheldig stillede lige overfor, hvad der beholdes af det gamle Tilsyn. Man har fjernet Biskopperne, men har beholdt Provsterne og Præsterne som selvskrevne Medlemmer i Kommunens Skolebestyrelser. Det vil ikke kunne undgaaes, at der vil optaa store Vanskeligheder og Omsvøb ved denne Forandring. Og lad os se, hvad vi have foruden disse Skoleinspektører. Vi have i Amtet og de større Kredse Skoleraad, Kredsskoleinspektioner og Amtsskoleinspektioner, som egentlig ere sammensatte af Skoleinspektionerne. Nu sætter man en Inspektør til, som skal stilles i Spidsen for det Hele. Han skal forene hele Skolevesenet i sin Kreds. Da der er foreslaaet 8 Inspektører, ville de i Gjennemsnit faae 2 Amter hver, og nogle flere. Skoleinspektøren vil have en yderst vanskelig Stilling overfor de lokale Autoriteter, navnlig den lokale Skoledirektion. Naar han skal anvende en Dag paa en Skole, saa kan han ikke naage at komme til hver Skole een Gang om Aaret, thi han maa dog komme paa de Dage, da der holdes Skole, det kan jo ikke nytte, at han kommer om Søndagen eller i Ferierne, da han saa ingen Børn træffer. Naar man altsaa tager de virkelige Skoledage, saa kan han ikke komme til alle Skolerne i to Amter paa et Aar. Han vil altsaa ikke kunne udøve den indtrængende Kontrol, som der behøves. Han bliver nødt til — og det er en Ting, som er vanskelig, jeg kender under andre Forhold, hvilke Mangler der klæber derved — han er nødt til at inspicere det blotte Resultat, han er nødt til at dømme om Skolen og Læreren efter det Resultat, han træffer paa en vis Dag, men om dette Resultat er saa godt, fordi Læreren har virket godt, eller om det er saa ringe, fordi Læreren har havt at kæmpe med store Vanskeligheder, som han ikke har kunnet overvinde, stort Børn Antal, adspredtboende Børn, en fattig og uvillig Befolkning, kan Skoleinspektøren ikke ved en saadan Inspektion bestemme. Overhovedet vil jeg ved enhver Leilighed raade fra at oprette mange Embeder for Folk, der blot skulle være Inspektører. Det er en slem Stilling ikke at være Andet end Inspektør, ikke at have Noget at gjøre selv. Det er for det Første i høi Grad trættende. Det bliver et fløvendt Arbejde og et Arbejde, der ikke udføres med fuld Kraft, naar en Mand Dag for Dag skal inspicere i Skoler og skal gjøre det sit Liv igjennem, eller han, lad os sige, bliver i Embedet blot i 20 Aar. Han faar ingen rigtig Forestilling om, hvad en Lærer har at gjøre, hvad han kan virke med, og hvad han har at bekæmpe, naar han ikke selv har Noget at virke for. Han kommer

heller ikke til rigtig No til af og til at lade Skolespørgsmaalet hvile, at betænke sig lidt, at funde sig lidt, naar han ikke har Dage og Uger, hvor han ikke færdes paa Inspektion, men sidder rolig og gjør Noget hjemme. Det er en overmaade betænkelig Ting med disse blotte Inspektører, men skulle vi have Inspektører, saa skulle vi rigtignok have dem, ja, ikke med akademisk Dannelse — det er aldeles ligegyldigt, undtagen for saavidt man betragter akademisk Dannelse som Udtryk for en høiere, alfidigere Dannelse — men det vilde være meget farligt, hvis vi gif ned til at tage til Inspektører Mand, der stode den almindelige Skolelærer altfor nær. En saadan Inspektør vilde ikke kunne gjøre sin Indskydelse gjældende som Formand i Amtsskoleinspektionen, men han vilde heller ikke kunne opfylde sin Pligt som Inspektør, thi man kan være en overmaade god Skolelærer uden at være stiftet til at være Skoleinspektør. Man skal staa lidt høiere, end Skolelæreren selv staaer, for rigtig at kunne inspirere og bedømme, det er Hovedsagen; man skal staa med et lidt friere Blik i Livet, man skal leve og have levet lidt udenfor Skolen; man skal blandt Andet til en vis Grad vide, hvorledes det ser ud i andre Lande, om ikke gennem umiddelbart Syn saa gennem Læsning. Trif ikke Skoleinspektøren for lavt ned, thi saa bliver det en meget svag Inspektion, som ikke virker. Naar man stiller sig dette for Die, saa siger jeg, at det vil være vanskeligt at udrette det Tilstrækkelige med 8 Skoleinspektører, det vil bringe et vanskeligt Forhold tilstede lige over for det Lokale, og mindre kan ikke gjøre det. Jeg seer ogsaa, at medens Fiertallet af Folkethingetsudvalget endog har villet ansætte flere Skoleinspektører, jeg tror rigtignok kun med 800 Rd. som mindste Løn, vil Mindretallet, som jeg mest nærmer mig til, ansætte en for hver Amt, men saa vil det ogsaa aldeles undvære Provsterne og Præsterne; det vil sige, Provsterne skulle ikke have Noget med Skolen at gjøre, og Præsterne skulle ikke være sødte Medlemmer af Skolekommissionen paa hvert Sted, saa at det altsaa er tilfældigt, om de faae med Skolevesenet at skaffe. Man skal være sikker i sin Sag, før man saaledes stiller sig ved de Kræfter, man har. Det kan gjerne være, at man ved Valget af Provsterne skal tage mere Hensyn til Skoleerfaring og Skoledygtighed og altsaa bevæge sig friere ved Valget af Provsterne, end man nu sædvanlig gjør. I Stedet for som nu i Regelen at søge Provsten indenfor Kredens Præster, bør man sige: der behøves Provster, som ere stiftede til at være Skoleinspektører, og dem tage vi, hvor vi finde dem. Men jeg henstiller det til Overveielse, idet jeg gjør opmærksom paa de Vanskeligheder og Betænkeligheder, der her ere tilstede.

Afsnit 6 bestaar kun af een Paragraf. Jeg er enig i Tanken i denne Paragraf. Det bør hindres, at aldeles unge Lærere ad Veie, som ikke